

Muzeja gariņš stāsta

7. TOP LATVIJAS SIMTGADES STĀSTS

Jau stāstīju, ka top jaunā Mūzeja ekspozīcija. Liekas: tā jau tik ilgi tapusi, ka kļuvusi veca. Atceros, kā viss sākās pirms 12 gadiem. Nolēmu paskatīties pār plecu plānotājiem, un sev par prieku atklāju, ka palikuši gan toreiz tapušie apveidi un stāsts, bet daudz kas tomēr ir stipri citāds un daudz kas nācis klāt. Un tas, kas redzams, neesot arī vēl pats pēdējais, man iečukstēja mākslinieks.

Šoreiz pastāstīšu par Latvijas pirmo neatkarības laiku. Apskatieties! Būs tur, ko redzēt un papriecāties. Pats pirmais – Latvijas neatkarības pasludināšana 1918. gada 18. novembrī. Sākums mūsu simtgadei. Un centrā Brīvības pieminekļi. Katram Latvijas pilsonim svētas lietas. Turpat fonā sašautas Rīgas pils tornis. Latvija bija jāizcīna. Pret boļševikiem, pret vāciešiem, pret imperiālajiem krieviem.

No Neatkarības kaŗa mani it sevišķi uzrunā jauns puisis, kuŗš iestājās slavenajā skolnieku rotā un piedalījās Cēsu kaujās pret vāciešiem 1919. gada jūnijā. Viņu sauca Kārlis Kampiņš, viņam bija 17 gadi un viņš karoja, līdz Latvija bija brīva. Man liekas, es būtu karojis viņam līdzī. Un man liekas, ka viņš bija lepns ne tikai par saviem ordeņiem, bet vēl vairāk par Brīvības pieminekli ar Skalbes vārdiem "TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI".

Nezinu, vai Kampiņš bija klāt, kad 1920. gadā sasauca Satversmes sapulci un kad 1921. gadā tauta izgāja ielās, priecājoties, ka Latvija beidzot bija kļuvusi starptautiski atzīta valsts. Ja padomā, kādu postu Latvijai bija atnesis kaŗš un cik Latvijas ļaužu bija aizgājuši bēgļu gaitās uz Krieviju, man liekas – toreiz bija grūtāk celt valsti nekā tagad atjaunot. Liekas arī, ka toreiz prieks par savu valsti bija noturīgāks. Un tie nebija tikai latvieši – tā bija latviešu tautas savā zemē izlolota valsts, bet tajā dzīvoja kopā daudzas tautības – Latvijā. Visi savā valstī un savā zemē.

Latvija strādāja. Zemnieki dabūja zemi un iekopa savus laukus. Atjaunojās rūpniecība. Tīrais brīnums, ko ražoja slavenais VEFs – Kārla Irbīša konstruēta lidmašīna lido gaisā, un vitrīnā glabājas mazais brīnums – Valtera Čapa izgudrotā "Minox" kamera, ko lietoja visi pasaules spiegi. Galva reibst no tā, ko Latvija izgudroja, ražoja, ko eksportēja, cik labi apgādāja sevi.

Lasu un skatos, man drusku žēl par pašu valsti. Tik daudz entuziasma, spara un varēšanas, bet valsts lietās tik lielas grūtības. Kārlis Ulmanis, kuŗš bija pirmais valdības vadītājs, valsti dibinot, solīja: "Tā būs demokrātiska taisnības valsts, kurā nedrīkst būt vietas ne apspiešanai, ne netaisnībai". Vai tik tiešām demokrātija bija tik slikta un vai viņam to vajadzēja atcelt? Daudzi gan atceras labos Ulmaņlaikus. Bet varbūt tāpēc, ka tas, kas nāca, bija tik briesmīgs. Žēl arī paša Ulmaņtēva un viņa lolotās valsts likteņa. Pirmā brīvība bija tik īsa. Bet bez tās tagad mums nebūtu savas simtgades.

Latvijas pirmajam neatkarības laikam veltītās sadaļas iekārtošanai ziedojuši (eiro vai ekvivalenti): Daugavas Vanagu Toronto nodaļa (Latvijas sasniegumi) EUR 17 000; Sidnejas Latviešu biedrība (karte: Latvija Eiropā) EUR 800; Jānis Andersons gādās Irbīša lidmašīnas maketu.

Vēl var ziedot šīm pirmā neatkarības laika sadaļām: Valsts dibināšanai EUR 15 000; Latvijas tauta EUR 10 000; 30. gadu beigas EUR 13 000.

Ziedojumus atzīmēs goda sarakstā un ar plāksnīti pie ziedotā objekta.

Par iespējām ziedot citām jaunās ekspozīcijas sadaļām lūdzam sazināties ar Ivaru Švānfeldu ivars.svanfelds@omf.lv.

Ieskats jaunās ekspozīcijas tapšanā: <http://okupacijasmuzejs.lv/lv/nakotnes-nams/>